

Nesodāmība Āfrikā un īpaši *Hissène Habré* gadījums

Eiropas Parlamenta rezolūcija par nesodāmību Āfrikā un īpaši *Hissène Habré* gadījumu

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā līgumu par Starptautisko krimināltiesu,
  - ņemot vērā ANO Drošības padomes rezolūciju Nr. 1638, kurā prasīts, lai ANO misija Libērijā notvertu un apcietinātu bijušo prezidentu *C. Taylor*, ja viņš atgriezīsies Libērijā, un viņu pārsūtīt vai palīdzēt veikt viņa pārsūtīšanu uz Sjerraleoni, kur viņu sauks pie atbildības Īpašajā tiesā Sjerraleonei,
  - ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Čadu un Libēriju, jo īpaši 2005. gada 24. februāra rezolūciju par *Charles Taylor* izdošanu¹,
  - ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību komisijas 38. kārtējo sesiju, kas no 2005. gada 21. novembra līdz 5. decembrim notika Banjulā, Gambijā,
  - ņemot vērā Reglamenta 115. panta 5. punktu,
- A. atgādinot Starptautiskās krimināltiesas Romas statūtus un uzsverot, ka ir pagājuši 50 gadi, kopš ANO pirmoreiz atzina nepieciešamību izveidot starptautisku krimināltiesu, kurā sauktu pie atbildības personas, kuras tiek turētās aizdomās tādiem noziegumiem kā genocīds;
- B. tā kā ANO ģenerālsekretārs Kofi Anans ir paziņojis, ka ANO nepieņem un neatzīst amnestiju būtisku cilvēktiesību pārkāpumu gadījumā, kas ir genocīds, noziegumi pret cilvēci un kara noziegumi;
- C. ar bažām atzīmē, ka Āfrikas kontinentā notiek daudzi cilvēktiesību pārkāpumi un ka šo noziegumu veicēji reti tiek saukti pie atbildības un upuriem bieži tiek liegta efektīva aizsardzība;
- D. tā kā starptautiskie tiesību akti skaidri paredz, ka kara noziedznieki ir jātiesā vienmēr un ka valstīm ir obligāti jāizdod personas, kas tiek turētas aizdomās par kara noziegumu izdarīšanu;
- E. atzīmējot, ka Āfrikas Savienības izveides akta 4. panta o) punkts skaidri nosoda un noraida nesodāmību;
- F. atzinīgi vērtējot Āfrikas Savienības pret nesodāmību vērstās deklarācijas un uzskatot, ka tas palielinās uzticamību savienībai, kas parāda savu apņemšanos veikt praktiskus pasākumus pret nesodāmību cilvēktiesību pārkāpumu gadījumā;
- G. tā kā par daudziem Āfrikas diktatoru un viņu līdzdalībnieku pastrādātajiem noziegumiem,

---

¹ OV C 304 E, 1.12.2005., 408. lpp..

tostarp noziegumiem pret cilvēci joprojām nav piespriests sods, tādējādi nodarot ļaunu upuru tuviniekiem un veicinot jaunu noziegumu izdarīšanu;

- H. turpmāk atzīmējot, ka 27 Āfrikas valstis ir ratificējušas Romas statūtus un ka dažas no tām ir centušās piešķirt juridisku spēku Romas statūtu piemērošanai;
- I. tā kā dažādi bijušie Āfrikas diktatori, jo īpaši *Charles Taylor*, *Mengistu Haile Mariam* un *Hissène Habré* un viņu līdzdalībnieki, kas ir pastrādājuši smagus noziegumus, šobrīd nesodīti dzīvo mierīgu dzīvi;
- J. tā kā ir izdots starptautiskā aresta orderis, kurā trimdā mītošais bijušais Čadas prezidents *Hissène Habré* tiek apsūdzēts par cilvēktiesību pārkāpumiem savas valdīšanas laikā no 1982. līdz 1990. gadam;
- K. tā kā upuri ir izmantojuši *H. Habré* gadījumu, lai meklētu taisnīgumu plašākā mērogā un atklātu jaunas taisnīguma iespējas Čadā un citur;
- L. tā kā Āfrikas Savienība 2006. gada 24. janvārī nolēma izveidot tiesu ekspertu grupu, lai ieteiktu, kur un kā *Hissène Habré* būtu jātiesā, dodot priekšroku „Āfrikas mehānismam”;
- M. tā kā Nigērijas prezidentam *O. Obasanjo* tuvākajā nākotnē jāpaziņo, ka viņš ļaus *Charles Taylor* stāties tiesas priekšā par pastrādātajiem noziegumiem, tādējādi dodot iespēju Nigērijai parādīt apņemšanos ievērot tiesiskumu Rietumāfrikā;
- N. tā kā 2002. gadā tika izveidota Īpašā tiesa Sjerraleonei, lai tiesātu personas, kas ir visvairāk atbildīgas par Sjerraleones bruņotā konflikta laikā izdarītajiem noziegumiem; tā kā Īpašā tiesa ir apsūdzējusi *Charles Taylor* 17 kara noziegumu un noziegumu pret cilvēci epizodēs;
- O. tā kā bijušais brutālais Etiopijas diktators, pulkvedis *Mengistu Haile Mariam* joprojām bauda aptvērumu Zimbabvē,
  - 1. atgādina, ka bez starptautiskas krimināltiesas, kā izpildes mehānisma, kas izskatītu individuālās atbildības gadījumus, genocīds un kļedzoši cilvēktiesību pārkāpumi bieži paliks nesodīti;
  - 2. uzsver, ka tas ir kļuvis par starptautisku paražu tiesību — nepiešķirt amnestiju vai imunitāti cilvēktiesību pārkāpumu noziegumos vainīgajiem, neatkarīgi no viņu stāvokļa sabiedrībā, un ļoti atbalsta to, ka atbildīgie par noziegumiem un zvērībām tiek saukti pie atbildības;
  - 3. atkārtoti uzsver, ka cīņa pret nesodāmību ir viens no stūrakmeņiem Eiropas Savienības politikas virzienos cilvēktiesību jomā un aicina Komisiju, Padomi un Āfrikas Savienības dalībvalstis turpināt nopietni strādāt pie šī jautājuma;
  - 4. uzskata, ka ilgtspējīgu mieru nevar nodrošināt ar darījumiem, kas aizsargā šos atbildīgos par sistemātiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem;
  - 5. aicina tās Āfrikas Savienības dalībvalstis, kas to vēl nav izdarījušas, ratificēt Romas statūtus un pieņemt valsts rīcības plānus efektīvai Romas statūtu īstenošanai valsts līmenī;
  - 6. aicina Āfrikas Savienības Valstu un valdību vadītāju asambleju mudināt savas dalībvalstis nosodīt nesodāmību un atteikties no tās;

7. aicina Āfrikas Savienību veikt reālus pasākumus, kas atbalstītu reģionālos centienus cīņā pret nesodāmību;
8. mudina Āfrikas Savienību attīstīt savas krimināltiesiskās iestādes un organizēt starp savām dalībvalstīm tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kā arī sadarbību ar citu kontinentu iestādēm, lai ierobežotu nesodāmību par noziegumiem pret cilvēci, kurus pastrādājušas Āfrikas varas iestādes un citu kontinentu iedzīvotāji vai, kas pastrādāti ar šo citu kontinentu iedzīvotāju līdzdalību;
9. atgādina, ka starptautiskā sabiedrība ir izveidojusi atbildības mehānismu ar *ad hoc* tiesām noziegumos un zvērībās vainīgajiem, piemēram, Ruandā un Sjerraleonē, un uzsver, ka starptautiskajai sabiedrībai jābūt vienotai, lai veicinātu vainīgo efektīvu saukšanu pie atbildības;
10. atgādina starptautiskās krimināltiesas procesu Arušā un ārkārtīgās grūtības ar kādām saskārās izmeklētāji no ārpuses, cenšoties saukt pie atbildības tos, kas vainojami Ruandas 1994. gada genocīdā;
11. uzskata, ka īpaši šokējoši ir tas, ka cilvēktiesību pārkāpēji, kas bija vainīgi slaktiņos Kongo demokrātiskajā Republikā, kur sešos konflikta gados bojā gāja vismaz trīs miljoni cilvēku, kā arī Lielo ezeru reģionā, vēl joprojām nav sodīti;
12. aicina Senegālu nodrošināt taisnīgu tiesu *Hissène Habré*, izdodot viņu Beļģijai, ja nepastāv alternatīvas izdarīt to Āfrikā, saskaņā ar ANO Konvenciju pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem apiešanās un sodīšanas veidiem;
13. aicina Āfrikas Savienību saistībā ar *Hissène Habré* lietu nodrošināt to, lai Senegāla ievērotu savas starptautiskās saistības, kā Konvencijas pret spīdzināšanu dalībvalsts;
14. uzskata, ka Āfrikas valstu vadītāju aktivitātes *Habré* jautājumā ir nozīmīgs solis, jo Āfrikas vadītāji ir skaidri apstiprinājuši, ka pret nesodāmību ir jācīnās;
15. aicina Nigērijas valdību rīkoties, lai turpinātu Libērijas miera procesu un atbalstītu tiesiskumu, izdodot *Charles Ghankay Taylor* Sjerraleones Speciālās tiesas jurisdikcijai.
16. atzinīgi vērtē to, ka Libērijas nesēn ievēlētā prezidente *Johnson-Sirleaf* tikko ir pieprasījusi Nigērijai izdot *Charles Taylor* un apsveic viņu par to, ka viņa īsteno savu solījumu prezidentūras laikā censties panākt vainīgo saukšanu pie atbildības un veicināt tiesiskumu;
17. aicina dalībvalstis darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu to, ka Eiropas valstu pilsoņi, kas noziegušies, vai ir bijuši līdzdalībnieki noziegumos Āfrikā un citur jaunattīstības valstīs, tiek pakļauti kriminālvajāšanai un šo noziegumu upuri saņem kompensāciju,
18. uzdod tā priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, ĀKK – ES Ministru padomei, Čadas valdībai, Libērijas valdībai, Nigērijas valdībai un Senegālas valdībai, Āfrikas Savienībai un ANO Ģenerālsekretāram.